

פרשת עקב תש"פ משה ואהרן

מסכת חולין פט:
אין העולם מתקיים אלא בשביל משה ואהרן.

בראשית רבה א טו
משה ואהרן שקולים זה בזה.

דברים פרק ט

(יא) וַיְהִי מִקֵּץ אַרְבַּעִים יוֹם וַאֲרָבָעִים לַיְלָה נָתַן ה' אֱלֹהֵי אֶת שְׁנֵי לַחַת הָאֲבָנִים לַחֹת הַבְּרִית: (יב) וַיֹּאמֶר ה' אֵלַי קוּם רֵד מִהָר מִזֶּה כִּי שָׁחַת עִמָּךְ אֲשֶׁר הוֹצֵאתָ מִמִּצְרָיִם סְרוּ מִהָר מִן הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר צִוִּיתָם עֲשׂוּ לָהֶם מִסְכָּה: (יג) וַיֹּאמֶר ה' אֵלַי לֵאמֹר רְאִיתִי אֶת הָעַם הַזֶּה וְהִנֵּה עִם קִשָּׁה עֵרְף הוּא: (יד) הֲרַף מִמֶּנִּי וְאֲשַׁמְדָּם וְאֶמְחָה אֶת שְׁמֵם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם וְאֶעֱשֶׂה אוֹתָךְ לְגוֹי עֲצוּם וְרַב מִמֶּנּוּ: (טו) וְאַפֵּן וְאַרְדּ מִן הָהָר וְהָהָר בְּעָר בְּאֵשׁ וְשִׁנֵּי לַחַת הַבְּרִית עַל שְׁתֵּי יָדַי: (טז) וְאָרָא וְהִנֵּה חֲטָאתֶם לַה' אֱלֹהֵיכֶם עֲשִׂיתֶם לָכֶם עִגְל מִסְכָּה סָרְתֶם מִהָר מִן הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶתְכֶם: (יז) וְאֶתְפַּשׁ בְּשֵׁנֵי הַלַּחַת וְאֲשַׁלְכֶם מֵעַל שְׁתֵּי יָדַי וְאֲשַׁבְּרֶם לְעֵינֵיכֶם: (יח) וְאֶתְנַפֵּל לִפְנֵי ה' כְּרַאשׁוֹנָה אַרְבָּעִים יוֹם וַאֲרָבָעִים לַיְלָה לָחֵם לֹא אֶכְלֹתִי וַיִּמֵּם לֹא שְׁתִּיתִי עַל כֹּל חֲטָאתְכֶם אֲשֶׁר חֲטָאתֶם לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינַי ה' לְהַכְעִיסוֹ: (יט) כִּי יִגְרַתִּי מִפְּנֵי הָאֵף וְהַחֲמָה אֲשֶׁר קִצְפָּה ה' עֲלֵיכֶם לְהַשְׁמִיד אֶתְכֶם וַיִּשְׁמַע ה' אֱלֹהֵי גִם בַּפֶּעַם הַהוּא: (כ) וּבִאֲהָרוֹן הַתְּאַנֵּף ה' מֵאֲדָה לְהַשְׁמִידוֹ וְאֶתְפַּלֵּל גַּם בְּעַד אֶהָרוֹן בְּעַת הַהוּא: (כא) וְאֶת חֲטָאתְכֶם אֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם אֶת הַעֲגֹל לְקַחְתִּי וְאֲשַׁרְף אוֹתוֹ בְּאֵשׁ וְאֶכַּת אוֹתוֹ טַחֲוֹן הֵיטֵב עַד אֲשֶׁר דַּק לְעַפֵּר וְאֲשַׁלֵּךְ אֶת עַפְרוֹ אֶל הַנַּחַל הַיָּרֵד מִן הָהָר: (כב) וּבִתְבַעֲרָה וּבִמְסָה וּבִקְבֻרַת הַתְּאַנֵּף מִקְצָפִים הֵייתֶם אֶת ה': (כג) וּבְשִׁלַּח ה' אֶתְכֶם מִקְדָּשׁ בְּרִנֵּעַ לֵאמֹר עֲלוּ וְרִשׁוּ אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לָכֶם וַתִּמְרוּ אֶת פִּי ה' אֱלֹהֵיכֶם וְלֹא הֶאֱמַנְתֶּם לוֹ וְלֹא שָׁמַעְתֶּם בְּקוֹלוֹ: (כד) מִמְרִים הֵייתֶם עִם ה' מִיּוֹם דַּעַתִּי אֶתְכֶם: (כה) וְאֶתְנַפֵּל לִפְנֵי ה' אֶת אַרְבָּעִים הַיּוֹם וְאֶת אַרְבָּעִים הַלַּיְלָה אֲשֶׁר הִתְנַפַּלְתִּי כִּי אָמַר ה' לְהַשְׁמִיד אֶתְכֶם:

שמות פרק לב

(כא) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אֶהָרוֹן מַה עָשָׂה לָךְ הָעַם הַזֶּה כִּי הִבֵּאתָ עָלָיו חֲטָאָה גְדֹלָה: (כב) וַיֹּאמֶר אֶהָרוֹן אֵל יְחִיר אֵף אֲדַנִּי אֵתָּה דַעַתְךָ אֶת הָעַם כִּי בָרַע הוּא: (כג) וַיֹּאמְרוּ לִי עֲשֵׂה לָנוּ אֱלֹהִים אֲשֶׁר יִלְכוּ לִפְנֵינוּ כִּי זֶה מֹשֶׁה הָאִישׁ אֲשֶׁר הֶעֱלָנוּ מִאֶרֶץ מִצְרָיִם לֹא יָדַעְנוּ מַה הָיָה לוֹ: (כד) וַאֲמַר לָהֶם לְמִי זֶהב הִתְפָּרְקוּ וַיִּתְּנוּ לִי וְאֲשַׁלְכֶהוּ בְּאֵשׁ וַיֵּצֵא הָעֲגֹל הַזֶּה: (כה) וַיִּרְא מֹשֶׁה אֶת הָעַם כִּי פָרַע הוּא כִּי פָרַע אֶהָרוֹן לְשִׁמְצָה בְּקַמִּיהֶם:

שמות פרק לד פסוק א

וַיֹּאמֶר ה' אֵל מֹשֶׁה פֶּסֶל לָךְ שְׁנֵי לַחַת אֲבָנִים כְּרַאשׁוֹנִים וְכַתְּבֵתִי עַל הַלַּחַת אֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר הָיוּ עַל הַלַּחַת הַרְאשׁוֹנִים אֲשֶׁר שִׁבַּרְתָּ:

שם רע, עמד שושבינה וקרע כתובתה, אמר אם יאמר המלך להורגה ואומר לו עדיין אינה אשתך. בדק המלך ומצא, שלא היה הקלקול אלא מן השפחות, נתרצה לה. אמר לו שושבינה כתוב לה כתובה אחרת, שנקרעה הראשונה. אמר לו המלך אתה קרעת אותה, אתה קנה לך נייר אחר, ואני אכתוב לה בכתב יד, כן המלך זה הקדוש ברוך הוא, השפחות אלו ערב רב, והשושבין זה משה, ארוסתו של הקדוש ברוך הוא אלו ישראל, לכך נאמר פסל לך:

רש"י

(יא) **לחת** - לחת כתיב, ששתייהם שוות: (יח) **ואתנפל לפני ה'** **כראשונה ארבעים יום** - שנאמר (שמות לב, ל) ועתה אעלה אל ה' אולי אכפרה. באותה עלייה נתעכבתי ארבעים יום. נמצאו כלים בכ"ט באב. שהוא עלה בשמונה עשר בתמוז, בו ביום נתרצה הקדוש ברוך הוא לישראל ואמר לו למשה (דברים י, א) פסל לך שני לוחות, עשה עוד ארבעים יום, נמצאו כלים ביום הכפורים. בו ביום נתרצה הקדוש ברוך הוא לישראל בשמחה ואמר לו למשה (במדבר יד, כ) סלחתי כדברך. לכך הוקבע למחילה ולסליחה. ומנין שנתרצה ברצון שלם, שנאמר בארבעים של לוחות אחרונות (דברים י, י) ואנכי עמדתי בהר כימים הראשונים, מה הראשונים ברצון אף אחרונים ברצון, אמור מעתה אמצעיים היו בכעס: (כ) **ובאהרון התאנף ה'** - לפי ששמע לכם: **להשמידו** - זה כלוי בנים. וכן הוא אומר (עמוס ב, ט) ואשמיד פריו ממעל: **ואתפלל גם בעד אהרן** - והועילה תפילתי לכפר מחצה, ומתנו שנים ונשארו השנים: (כא) **טחון** - לשון הווה כמו (בראשית כו, יג) הלוחך וגדל מולאני"ט בלע"ז [בטחנן]: (כה) **ואתנפל וגו'** - אלו הן עצמם האמורים למעלה (פסוק יח) וכפלן כאן, לפי שכתוב כאן סדר תפלתו, שנאמר (פסוק כו) ה' אלהים אל תשחת עמך וגו':

רש"י

(כא) **מה עשה לך העם הזה** - כמה יסורים (סבלת) שיסרוך [סבלת], עד שלא תביא עליהם חטא זה: (כב) **כי ברע הוא** - בדרך רע הם הולכין תמיד ובנסיונות לפני המקום: (כד) **ואמר להם** - אמרתי להם דבר אחד למי זהב לבד, והם מהרו והתפרקו ויתנו לי: **ואשלכהו באש** - ולא ידעתי שיצא העגל הזה ויצא: (כה) **פרוע** - מגולה, נתגלה שמצו וקלונו, כמו (במדבר ה יח) ופרע את ראש האשה: **לשמצה בקמיהם** - להיות להם הדבר הזה לגנות בפי כל הקמים עליהם:

רש"י

פסל לך - הראהו מחצב סנפירינן מתוך אהלו, ואמר לו הפסולת יהיה שלך, ומשם נתעשר משה הרבה: **פסל לך** - אתה שברת הראשונות, אתה פסל לך אחרות. משל למלך שהלך למדינת הים והניח ארוסתו עם השפחות, מתוך קלקול השפחות יצא עליה שם רע, עמד שושבינה וקרע כתובתה, אמר אם יאמר המלך להורגה ואומר לו עדיין אינה אשתך. בדק המלך ומצא, שלא היה הקלקול אלא מן השפחות, נתרצה לה. אמר לו שושבינה כתוב לה כתובה אחרת, שנקרעה הראשונה. אמר לו המלך אתה קרעת אותה, אתה קנה לך נייר אחר, ואני אכתוב לה בכתב יד, כן המלך זה הקדוש ברוך הוא, השפחות אלו ערב רב, והשושבין זה משה, ארוסתו של הקדוש ברוך הוא אלו ישראל, לכך נאמר פסל לך:

Visit www.atid.org/shiur for audio recordings, Podcasts, or to sign-up to receive sources in advance.
Visit www.WebYeshiva.org to sign up for Rabbi Brovender's fully interactive, online Yeshiva.